

**PROPOSTA D'ATORGAMENT DEL TÍTOL DE DOCTOR
HONORIS CAUSA PER LA UNIVERSITAT DE GIRONA
A NARCÍS COMADIRA I MORAGRIEGA**

Promotors:

-Càtedra Josep Pla de Literatura i Periodisme

-Departament de Filologia i Comunicació

-Facultat de Lletres

Girona, 6 abril 2017

Narcís Comadira (Girona, 1942)

LA POESIA

Ni el plany ni la protesta,
ni menys la circumstància.
Només,
sobre el tall esmolat del ganivet
—la veritat—,
abocar-se a l'abisme.
I cantar,
abans de caure-hi.

Està considerat el millor poeta viu en llengua catalana, a més de ser un reconegut pintor, traductor, dramaturg i assagista cultural. Va ser professor de l'Escola d'Arquitectura de la UdG. La seva obra poètica ha estat traduïda als principals idiomes de cultura; les seves traduccions han rebut els principals premis i reconeixements a Catalunya i Espanya; les seves peces teatrals han estat estrenades als millors teatres.

Biografia

Narcís Comadira i Moragriega va néixer a Girona el 22 de gener de 1942. Va estudiar humanitats i filosofia al Seminari de la seva ciutat i al Monestir de Montserrat, i posteriorment va iniciar estudis d'arquitectura i de filologia romànica i va acabar llicenciant-se en història de l'art:

"De les arts en practico algunes: la poesia, la pintura, la cuina —i estic en contacte, una mica de trasantó, amb l'arquitectura. M'agradaria ser músic, però el meu temperament sempre he cregut que era més visual que altra cosa. D'haver nascut pell-roja —hauria estat magnífic!— segurament tallaria tòtems i faria senyals de fum. Ben pensat, però ja és el que faig. La pintura encara té per a mi alguna cosa de ritual i la poesia ¿què és sinó senyals de fum?" ("Qui sóc i per què escric", dins *Escriptor del mes*. Barcelona: ILC, gener de 1996)

D'adolescent, havia escrit poemes en castellà imitant Juan Ramón Jiménez. Cap als setze o disset anys va començar a escriure els primers en català, prenent com a model la poesia de Joan Maragall i de Carles Riba i havent llegit Baudelaire, Rilke i Hölderlin. L'any 1966 va publicar poemes en un volum conjunt amb altres joves poetes gironins, com Dolors Oller i Salvador Oliva, que posteriorment rebrien el nom de Grup de Girona. Aquell mateix any, aquest grup va demanar a José María Valverde que els fes un seminari de poesia, i el professor va accedir a realitzar unes reunions periòdiques, no estrictament acadèmiques, a casa seva. Valverde es trobava a Catalunya a l'espera de marxar cap als Estats Units, després d'haver dimitit el seu càrrec a la Universitat de Madrid com a repulsa per l'expulsió dels professors Aranguren, Tierno Galván i García Calvo. Valverde va aproximar el grup de joves poetes a la poesia de Gabriel

Ferrater, el qual van tenir l'oportunitat de conèixer personalment. Comadira valora el mestratge que va rebre de la poesia de Ferrater, i també de Josep Carner i de J. V. Foix. Del 1971 al 1973 va ser de lector a la Universitat de Londres, on va connectar amb la tradició poètica anglesa i va escriure la major part dels poemes dels tres llibres següents. Poèticament, evolucionava cap a la maduresa alhora que aprofundia en la creació d'un estil personal. L'interès temàtic del poeta se seguia centrant en el seu medi més pròxim i familiar, però esborrant qualsevol indicatiu de referent privat. El 1976 va llegir la seva aportació "La poesia catalana jove" a la Biennal de Venècia, on donava fe de la trajectòria dels poetes de la seva generació, i el mateix any publicaria dos nous llibres i exposaria la seva obra pictòrica a Girona. Poc després vindrien *Terra natal* (1978) i *Àlbum de família* (1980), que marcarien novament una inflexió en la seva poesia. L'any següent, el 1981, va agrupar tota la seva obra poètica en un sol volum, *La llibertat i el terror: Poesia 1970-1980*. Posteriorment va publicar *Enigma* (1985) —Premi de la Crítica Serra d'Or i Premi de la Generalitat de Catalunya—, on planteja el dubte sobre els grans enigmes de l'existència; tot seguit a *En quarentena* (1990) —Premi Ciutat de Barcelona, Premi Nacional de la Crítica i Lletra d'Or—, accentua la incertesa i la por, mostrant l'amor i el somni com a mentides per alleugerir la vida; i a *Usdefruit* (1995) torna a adoptar un to més serè i amable amb un retorn a la ironia. D'altra banda, l'any 2000 va recopilar a *Lírica lleugera*, poemes satírics, d'encàrrec —molts dels quals per a Guillermina Mota—, auques, sermons, divertiments i jocs lingüístics realitzats en els últims vint anys. Més endavant apareix l'antologia *Formes de l'ombra. Poesies 1966 - 2002* (2003), i continua amb títols com *L'art de la fuga* (2002), *Llast* (2007) i *Lent* (2012) —Premi de la Crítica Serra d'Or 2013.

La seva experiència poètica, segons Isidor Cònsul, l'ha fet endinsar en la dramaturgia: "Alguns dels poemes més significatius —'Visita del jerarca' i '4 de febrer de 1945'— són a la base de la recent entrada de

Narcís Comadira al món del teatre, que ha suposat, també, un dolorós exercici expurgatori de vells fantasmes familiars." De fet, durant els anys 80, ja havia realitzat diversos guions de documentals per a televisió, i en el període 1989-1991 va escriure una trilogia de peces dramàtiques, sorgides d'una convocatòria del Centre Dramàtic de la Generalitat i Catalunya Ràdio per a la creació de guions radiofònic-teatral en llengua catalana.

El primer text de la trilogia va emetre's únicament per ràdio i els altres es van estrenar al teatre. D'aquests, *La vida perdurable* —Premi de la Crítica Serra d'Or, Premi de la Crítica Teatral de Barcelona—, és el que ha obtingut més ressò i èxit entre la crítica. A més, el 1997, va escriure una altra obra d'encàrrec per commemorar l'any Josep Pla: *El dia dels morts*.

Cal remarcar la faceta de traductor, sobretot de l'italià i de l'anglès: G. Bassani, E. de Filippo, L. Pirandello, R. Rowell. El 1998, va obtenir el premi Cavall Verd, Rafael Jaume de traducció poètica per *Digue'm la veritat sobre l'amor*, de W. H. Auden. Setmanalment escriu un article al "Quadern" del diari *El País*, alguns dels quals s'han reunit en el llibre *Sense escut* (1998). I actualment, al diari *Ara*.

Com a historiador de l'art, s'ha dedicat bàsicament a l'època del Noucentisme i ha escrit, amb l'arquitecte Joan Tarrús, un exhaustiu estudi sobre l'arquitecte gironí Rafael Masó. També ha pres part, com a col·laborador, en la redacció d'alguns projectes d'arquitectura, amb l'equip Bosch, Tarrús, Vives; i ha impartit classes a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona. És membre de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana.

Com a traductor de poesia és autor d'una extensa antologia de *Poesia italiana* (1985) i de *Poesia italiana contemporània* (1990), i, sobretot, ha traduït els *Cants*, de Giacomo Leopardi (2004, Premi Ciutat de Barcelona

de Traducció), així com, en col·laboració amb Joan Ferrer, *Càntic dels Càntics de Salomó* (2013).

Com a pintor, ha donat a conèixer la seva obra en nombroses exposicions. És autor del mural *Poi s'ascose nel foco che li affina*, al vestibul de la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona, i del tríptic *Elogi de la pedra de Girona* a l'escala de l'alcaldia de l'Ajuntament de la mateixa ciutat. La seva exposició *Comadira. Cinquanta anys de pintura. Una antologia*, ha tingut lloc al Museu de Montserrat i al Museu d'Art i a la Fundació Fita, de Girona, del juny de 2010 al gener de 2011.

Premis

- Crítica Serra d'Or de poesia (1986): *Enigma*.
- Literatura Catalana de la Generalitat de Catalunya (1986): *Enigma*.
- Ciutat de Barcelona (1990): *En quarantena*.
- Nacional de la Crítica (1990): *En quarantena*.
- Lletra d'Or (1992): *En quarantena*.
- Crítica Serra d'Or de teatre (1992): *La vida perdudable*.
- Crítica Teatral de Barcelona (1992): *La vida perdudable*.
- Escriptor del Mes de la Institució de les Lletres Catalanes (gener, 1996).
- Cavall Verd - Rafael Jaume de traducció poètica (1998): *Digue'm la veritat sobre l'amor*, de W.H. Auden.
- Manuel Bonmatí (1998): *Dimecres de cendra*.
- Ciutat de Barcelona (2005): *Cants de Leopardi*.
- Cavall Verd - Rafael Jaume de traducció poètica (2005): *Cants de Leopardi*.
- Crítica Serra d'Or de traducció poètica (2005): *Cants de Leopardi*.
- Crítica Serra d'Or de poesia (2013): *Lent*.
- Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (2013).

Obra

Poesia

- La febre freda*, dins *5 poetes de Girona* [pròleg de Modest Prats]. Girona: Carles Pla Dalmau, 1966.
- Papers privats* [pròleg de J. M. Valverde]. Barcelona: Eler, 1969.
- Amich de plor*. [pròleg de Salvador Oliva]. Girona: Impr. Montserrat, 1970.
- Un passeig pels bulevards ardents*. Barcelona: Revista Els Marges, 1974.
- El verd jardí*. Barcelona: Vosgos, 1976.
- Desdesig*. Barcelona: Edicions 62, 1976.
- Les ciutats*. Barcelona: Vosgos, 1976.
- Terra natal*. Barcelona: La Gaia Ciència, 1978.
- Àlbum de família*. Barcelona: Quaderns Crema, 1980. (2^a ed., 2001)
- La llibertat i el terror. Poesia 1970-1980*. Barcelona: Edicions 62, 1981.
- Rèquiem*. Olot: Aubert impr, 1984.
- Enigma*. Barcelona: Edicions 62, 1985. (2^a ed., 2001)
- En quarantena*. Barcelona: Empúries, 1990.
- Usdefruit*. Barcelona: Empúries, 1995.
- Poemes*. Ciutat de Mallorca: Universitat de les Illes Balears, 1998.
- Recull de poemes i serigrafies*. Barcelona: Col·legi de Doctors i Llicenciats, 1999.
- Lírica lleugera*. Barcelona: Edicions 62 - Empúries, 2000.
- L'art de la fuga*. Barcelona: Edicions 62 - Empúries, 2002.
- Formes de l'ombra. Poesies 1966 - 2002*. Barcelona: Edicions 62 - Empúries, 2003.
- Llast*. Barcelona: Edicions 62, 2007.
- Lent*. Barcelona: Edicions 62, 2012.
- Poesia 1966-2012*. Barcelona: LaButxaca, 2014.

Antologies

- Somnis i runa* [Rossend Arqués (cur.)]. Barcelona: Proa, 1992.
- J. V. Fox, Narcís Comadira*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1993.
- Narcís Comadira*. Lleida: Universitat de Lleida, 2001.
- Marques de foc*. Barcelona: Ara Llibres, 2012.
- Quan em llegiu. Poemes de Narcís Comadira triats i comentats per quaranta-set lectors*. Barcelona: Edicions 62, 2013.
- El arte de la fuga. Antología del autor* [ed. bilingüe català-castellà; selecció i traducció de Jaume Subirana]. Madrid: Cátedra, 2015.

Poesia infantil i juvenil

-*El sol es pon*. Barcelona: Cruïlla, 2003.

Prosa

-*Girona. Matèria i memòria*. Barcelona: Empúries, 1989.

-*Gerona*. Barcelona: Destino, 1990.

-*Girona: retrat sentimental d'una ciutat*. Barcelona: Edicions 62, 1998.

-*Dies de França*. Barcelona: Ara Llibres, 2008.

-*Les paraules alades*. Barcelona: Empúries, 2011.

-*Marques de foc. Els poemes i els dies*. Barcelona: Ara Llibres, 2012.

Teatre

-*La vida perdudable: un dinar. Neva: un te*. Barcelona: Lumen, 1992. [Textos sorgits dels guions radiofònic-teatrals en llengua catalana, convocats pel Centre Dramàtic i Catalunya Ràdio l'any 1990].

-*L'hora dels adéus*. Barcelona: Lumen, 1996.

-*El dia dels morts. Un oratori per a Josep Pla*. Barcelona: Edicions 62, 1997.

-*L'hort de les oliveres*, representada al Teatre Nacional de Catalunya dins la temporada 2014-2015, sota la direcció de Xavier Albertí.

Crítica literària o assaig

-*Guia de l'arquitectura dels segles XIX i XX* [amb Joan Tarrús]. Barcelona: La Gaia Ciència, 1977.

-*Rafael Masó, arquitecte noucentista* [amb Joan Tarrús]. Barcelona: Lunewerg, 1996.

-*Sense escut*. Barcelona: Empúries, 1998. [Recull d'articles]

-*El novecentisme i les avantguardes* [amb altres autors]. Barcelona: UOC, 1998.

-*Aprendre de lletra: lliçó inaugural del curs 1998-99*. Girona: Universitat de Girona, 1999.

-*Composicions de lloc*. Conjunt d'articles publicats al suplement Quaderns de *El País* des del 2 de desembre del 1999.

- Joaquim Sunyer: la construcció de una mirada*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya, 1999.
- L'any litúrgic com a obra d'art total*. Barcelona: Claret, 2001.
- L'ànima dels poetes*. Barcelona: Ara Llibres, 2002.
- Jacint Verdaguer, poeta i prevere* [amb altres autors]. Barcelona: Cruïlla, 2003.
- La paraula figurada: la presència del llibre a les col·leccions del MNAC* [amb altres autors]. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya, 2005.
- Forma i prejudici: papers del noucentisme*. Barcelona: Empúries, 2006; 2010.
- Les paraules alades*. Barcelona: Empúries, 2011.
- Mestres antics: del XIX al XX, dibuix a Sant Lluc*. Barcelona: Cercle Artístic de Sant Lluc, 2015.

Guions

- Museu de la Catedral de Girona*. TVE Catalunya.
- Museu d'Art Modern d'Olot*. TVE Catalunya.
- Museu Municipal de Tossa*. TVE Catalunya.
- Jardí Botànic de Blanes*. TVE Catalunya.
- Neva, un te*. Enregistrament en casset: Catalunya Ràdio.
- Tots Sants*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1993; vídeo VHS 20 m.

-Gastronomia

- Fórmules magistrals*. Barcelona: Empúries - El País / Aguilar, 1997; Barcelona: Labutxaca, 2011. [Receptes de cuina publicades a *El País*, amb il·lustracions de l'autor]

Descripció i viatges

- Camins d'Itàlia*. Barcelona: Ara Llibres, 2005.
- Dies de França*. Barcelona: Ara Llibres, 2008.
- Costa Brava. El paisatge de la Costa Brava*. Barcelona: Triangle Postals, 2012.

Fotografia

-*Barcelona silencis* [amb Joan Antoni Vicent Recatala]. Barcelona: Bs Edicions, 2000.

Publicacions especials

-*Rèquiem*. Edició de bibliòfil a cura de Miquel Plana. Amb un aiguafort d'Enric Marquès. El Tòrcul i les Lletres. Olot 1985.

-*Triomf de la vida*. Edició de bibliòfil amb gravats i a cura de Miquel Plana. Olot 1992.

-*Homenatge*. Carpeta amb quatre poemes i quatre serigrafies. Col·legi de Llicenciats. Barcelona 1999.

-*1906/2006*. Antologia de textos publicats el 1906. Amb il·lustracions de Narcís Comadira. Generalitat de Catalunya, Sant Jordi del 2006.

Traduccions de poesia

-*Poesia italiana. De Francesco d'Assisi a Giacomo Leopardi*. Barcelona: Ed. 62, 1985.

-*Himnes cristians llatins antics*. Barcelona: Ed. 62, 1988.

-*Poesia italiana contemporània*. Barcelona: Ed. 62, 1990.

-*Digue'm la veritat sobre l'amor*, de W.H. Auden. Barcelona: Ed.62-Empúries, 1997.

-*Cants*, de Giacomo Leopardi. Barcelona: Ed. 62-Empúries, 2004.

-*Deu poemes xinesos i dos de japonesos que parlen de menjar*. Barcelona: Laie, 2005.

-*Càntic dels Càntics de Salomó*. Amb Joan Ferrer. Barcelona: Fragmenta, 2013.

Traduccions de teatre

-*La gran il·lusió*, d'Eduardo de Filippo. Barcelona: Pòrtic, 1988.

-*Otello*, d'Arrigo Boito. Barcelona: L'Avenç, 1988.

-*Els gegants de la muntanya*, de Luigi Pirandello. Barcelona: Proa, 1999.

-*Les tres germanes*, d'Anton P. Txèkhov. Barcelona: Proa, 2005.

(Traduccions de teatre, estrenades però no publicades: *The Rocky Horror Show*, *Tartuf*, de Molière, *Càndid*, de Leonard Bernstein, Richard Wilbur i

Stephen Sondheim, *Orgia*, de Pier Paolo Pasolini, *El silenci del mar*, de Vercors, *La pesta*, textos d'Albert Camus de l'oratori de Robert Gerhard, *El cafè*, de Carlo Goldoni.)

Obra traduïda

A l'alemany

-*En quarantena*, dins de R. Friedlein i B. Richter: *Die Spezialität des Hauses. Neue Katalanische Literatur*. Munic: Babel Verlag, 1998. (Trad. Sabine Harmuth)

A l'anglès

-*Antologia Comadira, Gimferrer, Margarit, Parcerisas, Pessarrodona: Five Poets*. Institute of North American Studies, 1988. (Trad. Sam Abrams)

-*Barcelona Silences* [amb Joan Antoni Vicent Recatala]. Barcelona: Bs Edicions, 2000. (Trad. Matthew Tree)

-*The English Experience*. Anglo-Catalan Society, 2009.

-*Triumph of Life & Other Poems*. PEN World Voices Festival, 2009.

Al castellà

-*Enigma*. Barcelona: Península, 1985.

-*Gerona: materia y memoria*. Barcelona: Destino, 1990.

-*En cuarentena*. Madrid: Visor, 1993.

-DD. AA.: *20 del XX. Poetas catalanes*. Monterrey (Mèxic): Universidad Autónoma de Nuevo León, 2013. (Selecció, traducció i pròleg de Jordi Virallonga)

-*El arte de la fuga. Antología del autor* [ed. bilingüe català-castellà; sel. i trad. Jaume Subirana]. Madrid: Cátedra, 2015.

Al francès

-*La vie éternelle. Un repas de famille*. París: Éditions de l'Amadier, 2005. (Trad. Marina Lopata i Didier Ruiz sota direcció de Raül David Martínez Gili)

-*En quarantaine, suivi d'Usufruit*. París: Éditions de l'Amandier, 2005. (Trad. Denise Boyer)

Al gallec

-*Antologia Trece poetas catalanes*. Corunya: Espiral Maior, 1995. (Trad. Xavier Rodríguez Baixeras)

Al portuguès

-*Desdesejo* [pròleg de Fabio Weintraub]. Rio de Janeiro: Lamparina, 2005. (Trad. Ronald Polito)

EXPOSICIONS INDIVIDUALS i altres activitats plàstiques dels últims trenta anys

1986. Galeria Eude. Barcelona. "Pintures i dibuixos".
Sala "La Gabella". Museu Etnològic del Montseny. Arbúcies. "Pintura".

1987. Museu d'Història de Girona. "Vint anys de pintura". Retrospectiva.
Galleria Guglielmina Grilli, Cassino, Itàlia. "Natura e Architettura".

1988. Croquis, Girona. "Dibuixos".

1989. Tecno, Girona. "Set pintures grans"
Galeria Expoart, Girona. "Pintura".
Realització del "Tríptic en elogi de la pedra de Girona". Escala de l'Alcaldia, Ajuntament de Girona.

1990. Sala Vayreda, Barcelona. "Pintura".

1991. Castell de Peralada. "Pintura".

Sala Municipal d'Exposicions, Pineda de Mar. "Pintura".

1992. Sales Municipals d'Exposicions, Girona. "Pintura i dibuix".

1993. Realització del mural "Paisatge amb ruïna", can Ponç Xic, Sant Feliu de Buixalleu.

Realització del mural "Poi s'ascolse nel foco che li affina", Facultat de Lletres de la Universitat de Girona.

1994. Sala Maragall, Barcelona. "Dibuixos".

1995. Sala Parés, Barcelona. "Pintura".

Realització d'un mural i un sostre al Consultori oftalmològic Tarrús Bozal, Girona.

Galeria Expoart, Girona. "Pintura".

Croquis, Girona. "Dibuixos".

1996. Aula de Lletres, Barcelona. "Pintura".

Realització del cartell del Festival Internacional de Teatre de Sitges.

1997. Teatre Metropol, Tarragona. "Natura i arquitectura".

Realització del cartell per al festival Temporada Alta, de Girona.

Escenografia per a "El dia dels morts". Mercat de les flors, Barcelona.

1998. Cartell de la festa major de Vilanova i la Geltrú.

Església de Sant Nicolau, Girona. "Un tapís, esbossos, pintures i dibuixos".

1999. Sala Municipal d'exposicions, Pineda de Mar. "Espais: pintura".

Escenografia per al concert de Mercè Capdevila. Festival Internacional de Música Contemporània, Alacant.

Edició de la carpeta "Homenatge", amb quatre serigrafies i quatre poemes.

Col·legi de Doctors i Llicenciats de Catalunya.

Edició d'una serigrafia: "Construcció" per a la Fundació Joan Maragall.

Disseny d'una safata ceràmica per a la botiga de La Pedrera. Caixa de Catalunya, Barcelona.

2000. Cal Ble, Igualada. "Natures mortes: pintura i dibuix"

El Bistrot, Hotel Barceló-Sants, Barcelona. "Dibuixos de cuina"

Galeria Expoart, Girona. "Pintura"

2001. Sala Maragall. Barcelona. "Pintura i dibuix"

2002. Intervenció plàstica a la façana del Teatre Municipal de Roses.

2003. Sales Municipals. Begur. “Pintura”

2005. Edició d’una serigrafia per a GISA.

2006. Il·lustració de la publicació de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

2007. Cartell de la Setmana de Poesia. Ajuntament de Barcelona. Sala Maragall, Barcelona, “Pintura”.

2008. Intervenció plàstica a la façana de l’edifici de despatxos del Parc Tecnològic de la UdG.

2010-11. “Cinquanta anys de pintura. Una antologia.” Comissari: Jordi Falgàs. Museu de Montserrat, Museu d’Art de Girona, Fundació Fita, Girona. Catàleg amb textos de Jordi Falgàs, Narcís Comadira, Jordi Ibáñez Fanés, Toni Marí i Pilar Vélez. Fotografies de Jordi Puig i disseny de Mercedes Azúa. Col·lecció Mestres Artistes, número 4, Fundació Fita. Girona 2010. Hi ha un DVD d’Àlex Carreras i un audiovisual de Rafael Subirachs.

2012-13. “37 menús per a un àpat de Nadal”. Fundació Fita. S’ha editat un DVD d’Àlex Carreras. La mateixa exposició es va veure després a Figueres, al Motel Empordà.

2015. “Obres amb arbres (i altres vegetals)”. Exposició retrospectiva, antològica i temàtica. Espai Volart. Fundació Vila-Casas. Barcelona

OBRES A MUSEUS I COL·LECCIONS PÚBLIQUES

- Museu d’Art. Girona.
- Museu d’Història de la Ciutat. Girona.
- Museu de Montserrat.
- Fundació Vila Casas. Barcelona.
- Fundació Fita. Girona.
- Institut d’Estudis Catalans. Barcelona.
- Ajuntament de Girona.
- Universitat de Girona.
- Col·lecció La Caixa.
- Col·legi d’advocats. Girona.
- Col·legi d’Aparelladors. Girona.
- Ateneu barcelonès. Barcelona.

OBRA PÚBLICA

-Tríptic en elogi de la pedra de Girona. Ajuntament de Girona.

-*Poi s'ascosse nel foco che li affina*. Facultat de Lletres. Universitat de Girona.

-Intervenció a la façana del Teatre Municipal de Roses.

-Intervenció a la façana de l'edifici de despatxos del Parc Tecnològic.
Girona.

Claredat, ordre, passió

Article publicat al diari Avui el 25/10/08 per Xavier Pla

El poeta i pintor Narcís Comadira justifica el seu afrancesament

En un text breu i intens que apareix en el catàleg de l'exposició *El temps que fuig*, inaugurada a la Fundació Josep Pla de Palafrugell l'any 2004, Narcís Comadira (Girona, 1942) recordava que, com a escriptor, havia trigat a veure's amb cor d'escriure en prosa. En part, deia, perquè la prosa 'vol una experiència de la vida molt més àmplia que la poesia'. Però, sobretot, perquè, continuava, 'hi ha una cosa molt difícil d'entendre, que és fonamental i que és molt difícil de saber aplicar': es referia al pensament formal aplicat a l'elaboració d'una prosa literària. Encara que sembli una paradoxa, Comadira defensava que, gràcies a la forma, la transformació d'una experiència estètica pot generar amb una relativa facilitat l'aparició d'un poema. Però la prosa, una prosa noble, que no sigui altisonant, que no resulti encarcerada, que sigui literària i alhora funcional, requereix uns coneixements lingüístics i discursius més grans que no els de la poesia. Perquè l'estructura mateixa de la prosa sovint empeny més aviat cap a la manca de formalització i al descontrol. Així, encara que tardana, l'aparició de la prosa de Narcís Comadira representa una de les notícies més positives per a la literatura catalana dels últims anys. No es tracta en absolut d'un poeta passat a prosista, sinó més aviat d'un escriptor amb un profund coneixement de l'idioma i del ritme que, a més, és prou audaciós per emprendre grans aventures creatives que van des de les cançons fins al teatre, des de la traducció fins a la poesia, passant, es clar, per l'activitat que potser més el preocupa: la pintura.

Seguint els passos de Pla

Després de recollir la seva obra poètica al volum *Formes de l'ombra* (2003) i de publicar la traducció dels *Cants* de Leopardi (2004), sembla que Comadira s'ha anat concentrant en la prosa, una prosa literària, sovint autobiogràfica, d'observació de la realitat i de reflexió estètica que, de moment, a falta de poder llegir unes ja anunciades memòries personals, ha pres forma gairebé de manera exclusiva en l'articulisme literari. Si se n'exclou el bergsonià *Girona, matèria i memòria* (1989), Comadira ha seguit l'estela que va deixar Josep Pla. Primer, la col·laboració en premsa és gairebé una manera d'aprenentatge; després, continua amb la consciència de trobar un espai propi, un lloc adequat per al bon desenvolupament de la prosa. De les seves primeres col·laboracions va aparèixer el volum *Fórmules magistrals* (1997), format només pels articles sobre cuina. Després, amb *Composicions de lloc* (1999), va introduir ja una més gran varietat temàtica. I, últimament, a part d'altres assajos més teòrics, Comadira ha reunit els seus articles de temàtica italiana, *Camins d'Itàlia* (2005) i, ara, els que recullen monogràficament els seus escrits sobre París, França i la cultura francesa.

Sempre més líric que Gaziol

Per parlar d'aquest llibre de proses de Narcís Comadira, invocar els noms de Josep Pla, de Josep M. De Sagarra o de Gaziol no és cap expressió gratuïta. Els articles de Comadira són tan bons com molts dels seus il·lustres predecessors, amb l'avantatge

que l'autor d'*Album de família* se'ls ha llegit tots tres i sembla que se'ls ha llegit molt bé. Comadira és molt més precís que Pla, segurament no tan impressionista com Sagarra però, en tot cas, sempre més líric que Gaziel. *Dies de França* és un llibre tocat per la llum, pels rajos del sol que travessen la nau gòtica de la catedral de Reims o per la llum que il·lumina les formes de la capella de Ronchamp del seu admirat Le Corbusier. Comadira deixa anar la imaginació i descabdella les seves reflexions a partir dels noms, 'carregats de sentit, estímuls d'imaginació, penyora de records' amb què associa França: Baudelaire, Péguy, Cézanne, Claudel, un Proust mig dissimulat. Potser els millors articles són els que fan referència a París, més viscuts, més somiats. Com un flâneur contemporani, s'interessa per l'art modern (però abomina els 'horrors de les postmodernitats recents') i retrata la ciutat com en un film dels anys 30, sempre coberta amb 'la lleu estora blanca' de la neu, que tant fa pensar en la narració de Joyce. L'empremta de Pla es fa evident, en el seu domini de l'adjectivació. Per Comadira, la torre Eiffel apareix 'pintada d'un gris de pit de tórtora'. La torre nord de Notre-Dame, acabada de restaurar, és 'blanca i tendra com una barra de mantega'. La ciutat d'Albí li sembla 'un gran grumoll de fang'. O amb frases senceres: 'L'aire té una vibració metàl·lica i el cel, intensament blau, és dur com el lapislàtzuli'. Tot el llibre està dominat per un cert hedonisme malenconiós, com ja va escriure Enric Bou. A partir d'un enamorament evident, d'una fascinació feta a mida, França, per a la seva generació, és, abans de tot, el símbol d'allò de què estaven més mancats: la llibertat.